

35ste vergadering

Woensdag 18 december 2002

Aanvang 10.15 uur

Voorzitter: Meijer

Tegenwoordig zijn 139 leden, te weten:

Van Aartsen, Aasted-Madsen-van Stiphout, Adelmund, Albayrak, Alblas, Algra, Arib, Van As, Atsma, Azough, Bakker, Van Beek, Blaauw, Van Blerck-Woerdman, Blok, Van Bochove, Van Bommel, Bonke, Bos, Van den Brink, Bruls, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Cornielje, Çörüz, Crone, Van Dijk, Van Dijke, Dijkma, Dijsselbloem, Dittrich, Van den Doel, Duivesteyn, Duyvendak, Eberhard, Eerdmans, Eski, Eurlings, Ferrier, Van Fessem, Van Geen, Geluk, Van Gent, Gerkens, Giskes, Th.C. de Graaf, T. de Graaf, De Grave, Groenink, De Haan, Van Haersma Buma, Halsema, Van der Ham, Hamer, Haverkamp, Van Heemst, Herben, Hessels, Van Heteren, Hofstra, Van Hoof, Hoogendijk, Ten Hoopen, Huizinga-Heringa, Jager, Jense, Joldersma, De Jong, Jorritsma-Lebbink, Jukema, Kalsbeek, Kant, Karimi, Koenders, Koopmans, Kortenhorst, Lambrechts, Lazrak, Van Lith, Van Loon-Koomen, Luchtenveld, Marijnissen, Mastwijk, Meijer, Mosterd, De Nerée tot Babberich, Netelenbos, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Van Oerle-van der Horst, Oplaat, Ormel, Van Oven, Palm, De Pater-van der Meer, Rambocus, Rietkerk, Rijpstra, Rosenmøller, Rouvoet, De Ruiter, Schonewille, Schreijer-Pierik, Slob, Smilde, Smulders, Spies, Van der Staaij, Sterk, Stuger, Tichelaar, Timmermans, Tonkens, Varela, Van der Velden, Te Veldhuis, Van Velzen, Vendrik, Verbeet, Verbugt, Verburg, Vergeer-Mudde, Verhagen, Vietsch, Van der Vlies, Vos, B.M. de Vries, Jan de Vries, Monique de Vries, K.G. de Vries, Van Vroonhoven-Kok,

Weisglas, Wilders, Van Winsen, De Wit, Wolfsen, Zalm en Zvonar,

en de heren Balkenende, minister-president, minister van Algemene Zaken, Remkes, vice-minister-president, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Donner, minister van Justitie, De Boer, vice-minister-president, minister van Verkeer en Waterstaat, De Geus, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Nicolai, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, mevrouw Nijs, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, de heer Van Geel, staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, mevrouw Schultz van Haegen-Maas Geesteranus, staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, de heren Wijn, staatssecretaris van Economische Zaken, Rutte, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en Phoa, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat is ingekomen bericht van verhindering van het lid Teeven, wegens bezigheden elders, alleen voor de ochtendvergadering.

Dit bericht wordt voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:

- **de brief van de minister-president over waarden en normen (28600, nr. 42).**

De beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Rouvoet** (ChristenUnie): Voorzitter. Wat wil je nou eigenlijk met dat debat? Die vraag is mij de afgelopen week een aantal keren gesteld. De reden dat ik dit debat heb aangevraagd, ligt in het grote belang dat mijn fractie hecht aan het publiek spreken over én handelen naar waarden en normen, ook in deze zaal. Democratie is immers meer dan een procedure om tot besluiten te komen. Democratie gaat eerst en vooral over idealen en overtuigingen, en dus ook over ideeën over goed en kwaad. Paars wilde daar niet aan, beducht als men was voor moralisme en betutteling van de vrije, mondige burger. Die schroom kent de fractie van de ChristenUnie niet: de overheid heeft een belangrijke taak waar het gaat om het formuleren, het in wetgeving vastleggen en het bewaken van essentiële normen voor het samenleven van mensen die in tal van opzichten verschillen. En dat kan alleen maar vanuit fundamentele, onderliggende waarden gebeuren.

Dit is geenszins een exclusieve overheidstaak. Sterker: de overheid is misschien niet eens de eerst-aangewezen om voor de overdracht van waarden en normen te zorgen. Het gezin, de school, de kerk zijn bij uitstek de verbanden waar dat plaats vindt. Daarom moeten we deze instituties ook beschermen en ondersteunen, en behoren ze zeker ook bij het debat te worden betrokken. Maar we moeten niet van de weeromstuit de overheid buiten het zo belangrijke debat over moraliteit en normativiteit houden. Dat debat speelt immers niet alleen op het niveau van de koopman en de dominee, maar ook op dat van de staatsman. Ik heb in deze zaal vaker